

Průběžná zpráva o šetření

ve věci podnětu odsouzeného Mgr. J K

A – Obsah podnětu

Stěžovatel Mgr. J K nar. , se na mě obrátil se svou stížností koncem března 2012. Ve svém dopisu zejména žádal o pomoc při zajištění vegetariánské stravy ve Věznici Nové Sedlo, kde vykonává trest odnětí svobody. Stěžovatel uvedl, že mu jeho svědomí a víra (hinduismus) nedovolují konzumovat jakýkoliv druh masa, a proto žádal o poskytnutí plně vegetariánské stravy. Žádosti stěžovatele o poskytnutí bezmasé stravy, jakož i žádosti o přemístění do jiné věznice, v níž by vegetariánská strava byla poskytována, nebylo vyhověno. Ve věci jsem proto s ohledem na svou zákonnou působnost zahájil šetření.

B – Skutková zjištění

V rámci šetření bylo vyžádáno stanovisko ředitele Věznice Nové Sedlo a dotazován referát oddělení prevence a stížnostní věznice. Zjistil jsem tak, že Věznice Nové Sedlo poskytuje čtyři druhy stravy – základní, nedráždivá, dieta šetřící a muslimská strava. Odsouzenému byla lékařem přiznána nedráždivá strava. K možnosti podávání vegetariánské stravy ředitel uvedl, že pro přípravu takové stravy nejsou ve věznici vytvořeny dostatečné podmínky, zejména s ohledem na nedostatečné technologické a kapacitní vybavení kuchyně, cenovou nedostupnost a nedostačující počet a odbornost personálu stravovacího úseku věznice. Plk. Mgr. Špalek rovněž zmínil, že ve věznici trvale žádají o vegetariánskou stravu pouze dva odsouzení. Z obsahu dokumentace, která mi byla společně s vyjádřením zaslána, je zřejmé, že odsouzený o poskytnutí vegetariánské stravy požádal již ve Vazební věznici Praha-Pankrác, a následně počátkem roku 2010 také ve Věznici Nové Sedlo. Opakovaně se domáhal přemístění do věznice, kde by mu vegetariánskou stravu zajistili a přes kladné stanovisko Věznice Nové Sedlo, byly jeho žádosti zamítnuty.

V průběhu šetření se na mě obrátil další odsouzený z téže věznice se stejnými výhradami.

C – Právní hodnocení

Nejprve považuji za nutné uvést, že v obdobných případech konstatoval pochybení na straně věznice již můj předchůdce JUDr. Otakar Motejl. Argumentace ve prospěch odsouzeného se specifickými stravovacími požadavky byla publikována ve Sborníku stanovisek veřejného ochránce práv na téma Vězeňství (dále též

„Sborník“).¹ Proto nepovažuji za nutné se vyčerpávajícím způsobem vypořádat s touto problematikou znovu v rámci tohoto případu. Pouze shrnuji, že právní rámec této problematiky nalezneme zejména v čl. 16 Listiny základních práv a svobod, jež zaručuje náboženskou svobodu jednotlivce. Součástí výkonu této svobody je i svoboda vůle nekonzumovat masitou stravu (viz též rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 7. 12. 2010, Jakóbski v. Poland). K této otázce se též vyslovil Ústavní soud ve věci II. ÚS 227/1997, v níž uvedl relevantní argumentaci pro posouzení nárokovosti vegetariánské stravy a dospěl k závěru, že s ohledem na ustanovení čl. 18 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, stát musí respektovat náboženskou svobodu stěžovatele a nesmí jej nutit přijímat stravu, která odporuje jeho náboženskému vyznání.

Pokud tedy skutečně není možnost ve Věznici Nové Sedlo připravit vegetariánskou stravu (např. úpravou některé již připravované stravy), pak je vhodné stěžovatele přemístit do věznice, kde budou mít zajištěnu možnost vegetariánskou stravu přijímat. Jak jsem uvedl výše, žádosti o přemístění byly ze strany Věznice Nové Sedlo doporučeny, leč přemístění se neuskutečnilo z důvodu odmítnutí cílové věznice. V takovém případě bylo dle mého názoru vhodné postupovat podle smyslu ustanovení § 5 odst. 11 písm. c) Metodického listu č. 3/2010 vrchního ředitele pro penologii, tedy o přemístění odsouzeného z důvodů hodných zvláštního zřetele do jiné věznice.

D – Závěr

Na základě výše uvedeného nelze akceptovat porušování práva dvou zmíněných stěžovatelů na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání, existuje-li možnost jejich přemístění do jiné věznice, ve které specifickou stravu poskytují.

Na základě výše uvedeného jsem dospěl k závěru, že Věznice Nové Sedlo pochybila, pokud nepostupovali podle ustanovení § 5 odst. 11 písm. c) Metodického listu 3/2010 a nepředložili žádost o přemístění odsouzeného Generálnímu ředitelství Vězeňské služby z důvodu hodného zvláštního zřetele.

V souladu s ustanovením § 18 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, se obracím na ředitele Věznice Nové Sedlo, aby se k mým závěrům vyjádřil ve lhůtě 30 dnů od doručení této zprávy. Jeho vyjádření bude podkladem pro závěrečné stanovisko ve věci. Obdobně budou vyrozuměni oba stěžovatelé.

JUDr. Pavel V a r v a ř o v s k ý
veřejný ochránce práv

¹ Dostupné na:
http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Sbornik_Vezenstvi.pdf, s. 215-218 (cit. 27. 6. 2012).